

РЕЦЕНЗИЯ

от

д-р Стела Благоева Митева-Динкова
професор в АМТИИ „проф. Асен Диамандиев” – Пловдив

за дисертационен труд на тема:

„ВЪЗНИКВАНЕ И РАЗВИТИЕ НА БАС КИТАРАТА И РОЛЯТА Й В МУЗИКАЛНИТЕ СТИЛОВЕ ОТ ВТОРАТА ПОЛОВИНА НА 20-ТИ ВЕК И НАЧАЛОТО НА 21-ВИ ВЕК”

с автор:

АЛЕКСАНДЪР НИКОЛАЕВ ЛЕКОВ

представен за присъждане на образователната и научна степен „доктор”

(област на висше образование 8. *Изкуства*)

професионално направление 8.3 *Музикално и танцово изкуство*

докторска програма „*Музикознание и музикално изкуство*”)

Научен ръководител:

проф. д-р Юлиан Куюмджиев – АМТИИ „Проф. Асен Диамандиев” – Пловдив

С решение от заседание на катедра „Музикална педагогика и дирижиране“ към факултет „Музикална педагогика”, състояло се на 08.06.2020 г. съм определена за член на научно жури по процедура за защита на дисертационен труд на тема „Възникване и развитие на бас китарата и ролята ѝ в музикалните стилове от втората половина на 20-ти век и началото на 21-ви век“, за придобиване на образователната и научна степен „доктор“ в област на висше образование – 8. *Изкуства*, професионално направление – 8.3. *Музикално и танцово изкуство*, докторска програма „*Музикознание и музикално изкуство*”. Автор на дисертационния труд е Александър Николов Леков – докторант към катедра „Музикална педагогика и дирижиране“ към факултет „Музикална педагогика” на АМТИИ „Проф. Асен Диамандиев“, Пловдив с научен ръководител проф. д-р Юлиан Куюмджиев.

Докторантът представя следните материали: творческа автобиография, дисертационен труд, автореферат, списък с публикации.

Александър Леков изучава пиано и кларинет от ранна детска възраст. Средно образование завършва в СМУ “Добрин Петков”, Пловдив. В периода 2001-2007 г. продължава музикалното си обучение със специалност бас китара и контрабас в НМА

„Проф. Панчо Владигеров“, София, където придобива образователна степен „бакалавър“. Магистърска степен по същата специалност получава в АМТИИ „Проф. Асен Диамандиев“, Пловдив.

От 2008 г. до днес Александър Леков е преподавател по бас-китара и контрабас в АМТИИ „Проф. Асен Диамандиев“ Пловдив.

През 2008 г. започва професионална *дейност като изпълнител* в състава на Биг-банд Пловдив, а впоследствие с участие в различни джаз формации. Концертира в Румъния, Канада, Полша, Катар, Турция и др. Участва в множество концерти и клубни изяви, от които по-значителни са: Концерт-официална церемония по “Закриване на Европейското преседателство на България” в Кралски дворец, град Варшава (Полша) през 2018 г.; Концертна обиколка из България с групата на Милчо Левиев и Вики Алмазиду през 2013 г.; участие в Рок-операта “Jesus Christ Superstar”, мюзикълите “Evita” и “Hair” на Опера Пловдив и др. Чест гост е на редица музикални фестивали у нас и в чужбина: Sofia Music Jam, Spirit of Burgas, Varna Jazz Summer, Bansko Jazz Fest, Jazz Fest - Благоевград, Jazz Forum Стара Загора, Istanbul Jazz Fest (Турция), Transilvania Jazz Fest (Румъния), Jazz Fest Bucharest (Румъния), European Jazz Festival (Катар) и др. Работи с видни български музиканти, като: Теодосий Спасов, Милчо Левиев, Христо Йоцов, Антони Дончев, Марио Станчев, Стоян Янкулов, Шибил Бенев, Петър Момчев, Димитър Димитров, Асен Дойкин, Йълдъз Ибрахимова, Веселин Койчев и др.

Важна част от богатата и разнообразна концертна дейност на Александър Леков са реализираните записи за БНР и БНТ, както и участието му в популярни телевизионни предавания.

Творческият му портрет се допълва от оригиналната *композиторската и аранжорска дейност*. Има седем издадени албума с авторска музика: „Morning“ (2009 г.), „Colors & Shades“ (2011 г.) и „Crossing Influences“ (2013 г.) съвместно с китаристът Светлин Стайков „Move“ (2012 г.) съвместно с пианистът и вокалист Евелин Демирев; „Unity“ (2015 г.) с джаз квартет: Петър Момчев (саксофони), Николай Карагеоргиев (китара) и Христо Йоцов (барабани); „Pictures Of A Floating World“ (2018 г.) съвместно с певицата Желязка Белчилова и „Motion In Space“ (2020 г.) съвместно с китаристът Николай Карагеоргиев. Създава иновативни проекти, като “Living Space” (2015 г.) - представящ комбинация между визуално (спонтанно сменящи се фотографии) и музикално изкуство (акустична и бас китари, ефирни вокали и уду перкусии).

Всичко казано до тук представя Александър Леков, като един от най-добрите изпълнители на бас китара у нас, който същевременно е композитор, аранжор и педагог.

Темата на труда е не само като актуална, но също оригинална и необходима. Тя е мотивиран и логичен избор на автора, обоснован от неговата изпълнителска и педагогическа работа. Бас китарата е съвременен, изключително популярен инструмент и информацията за него на български език е нужна и ценна. Дисертантът основателно посочва в увода, че труда има за цел да предостави необходимите знания на „студенти и ученици,.... професионални изпълнители и любители, ...хора, занимаващи се със звукозапис, както и ... такива, които просто проявяват интерес към музиката” (с.5).

Дисертационният труд на Александър Леков е с общ обем 191 страници. Структуриран е в увод, три глави, заключение и библиография, която съдържа 26 заглавия на кирилица, 14 заглавия на латиница и 41 интернет източника. Текстът е онагледен със снимков материал, нотни примери и една таблица.

Уводът представя сбит исторически обзор за развитието на инструмента китара. В него се излагат мотивите за създаването, обекта и предмета на дисертационния труд, както и методологичната основа на извършената изследователска работа. Събирането и систематизирането на огромно количество фактология е направено обмислено и подредено, което се установява още с преглеждане на съдържанието.

Първа глава - „Възникване и развитие на бас китарата” (с.8-62) хронологично разглежда историческите фактори и условия за възникването и развитието на бас-китарата. Чрез отбелязване на конструктивните промени са представени, сравнени и коментирани различни модели бас китари на по-популярните фирми „Фендер” и „Гибсън”, но също и на: „Хофнер”, „Греч”, „Гилд”, „Рикенбакер”, „Данелектро”, „Алембик”, „Jerzy Drozd”, „Willcox Guitars”. Поместената информация за направата на инструментите, техните предимства и недостатъци, дължината на мензурите, броя и видовете адаптери е важна и пълна. Уместно са разгледани и постиженията на различни лютиери: Рик Търнър, Карл Томпсън, Кен Смит, Нед Стийнбъргър, Бил Конклин, Вини Фодера и др., които работят в сътрудничество с изпълнители на бас китара. Главата завършва с изводи, които се отнасят до влиянието върху звука на инструмента на използвания дървесен материал, начина на свързване на грифа с тялото, видовете адаптери и електроника.

Втора глава - „Бас китарата в поп музиката. Значими инструменталисти и специфични изпълнителски похвати” (с.63-125) презентира селекция от емблематични изпълнители на бас китара с приносно значение за развитието на

инструмента и изпълнителското майсторство. Представените биографии на Джеймс Джеймърсън, Чък Рейни, Доналд „Дък“ Дън, Пол Маккартни, Джек Брус, Джон Ентуисъл, Лари Греъм, Франсис “Роко” Престиа и др. определят с приносно значение по отношение на фактология и систематизация. Коментирани са изпълнителските и стилкови особености на тези инструменталисти, а също използваните бас китари, струни, адаптери, усилватели, ефекти. Отбелязани са музикантите, с които работят и звукозаписните компании. Всичко това създава пълна картина за формирането и развитието на музикалната поп индустрия от 60-те години на 20-ти век до днес.

Трета глава - „Бас китарата в джаза. Значими инструменталисти и специфични изпълнителски похвати” (с.126-176) е сходна като заглавие, структура и замисъл с втора глава, но разглежда бас китаристи, които са свързани с развитието на джаз музиката. Представените изпълнители: Джако Пасториъс, Стенли Кларк, Антъни Джаксън, Джон Патитучи, Маркъс Милър, Ален Карон, Гери Уилис, Майкъл Менринг, Тони Грей са от изключително значение за утвърждаването на 4, 5 и 6 струнната бас китара като солов инструмент. Чрез тяхното творчество инструментът разгръща пълния си потенциал от технически и изразителни възможности. Поместените нотни примери във втора и трета глава могат да се използват в педагогическата практика с цел изучаване на стилистиката и техническите похвати при бас китарата. Това защитава приложното значение на труда.

Заключението е своеобразно обобщение на основното в съдържанието. В него е събрана съществената информация, изведена в края на всяка една от трите глави.

Видно е, че авторът познава материята до най-малък детайл от историографско, изпълнителско или конструктивно естество и има лично отношение към проблематиката и изследователската работа. Словесният изказ е конкретен и подреден. Фактологията е изложена последователно, без излишества, в детайли във връзка с конкретиката на разглежданата тематика и впечатлява с широка осведоменост. Налични са причинно-следствени връзки между отделните глави, както и между техните вътрешни подразделения. В края на всяка глава са изведени изводи-обобщения към съдържанието, което улеснява възприемането на същественото.

Посочени са следните приноси, които са основателни:

- *„Проследяване историята на бас-китарата от създаването на инструмента до днес, очертаване на етапите в развитието на инструмента;*

- *Анализиране и систематизиране на техническите параметри на инструмента в различни негови разновидности и модели;*

- *Представяне на изпълнителските възможности на бас-китарата като солов и съпровождащ инструмент;*

- *Систематизиране на основните изпълнители на бас-китара в поп музиката и в джаза, представяне спецификата на изпълнителския им стил;*

- *Съпоставяне на спецификата на бас-китарата в поп музиката и джаза и очертаване на параметрите на нейното значение” (с.186-7).*

Представените 3 броя **публикации** от Александър Леков са в съответствие с минималните национални изисквания. Те са свързани със съдържанието на дисертационния труд и са публикувани в специализирани научни издания, като: „Годишник” и сборник „Пролетни научни четения” на АМТИИ, а също и в списание „Музикални хоризонти”.

Авторефератът е с обем 68 страници и е изготвен според изискванията, като дава ясна представа за съдържанието, обекта, предмета, задачите и изследователския инструментариум на дисертационния труд.

Препоръчвам издаване на дисертационния труд, след редакция на текста и уточняване на използваната терминология (нът/мостче; фингърборд/грифова пластина; розоводърво/палисандър; скала/мензура; Дадарио/Д’Адарио и др.), номерация на поместените снимки, таблици и нотни примери. Необходимо е по-прецизно оформяне на обект, предмет, цел и задачи в увод и заключение.

Дисертационният труд съдържа научно-приложни резултати, които представляват определен принос в науката и отговарят на всички изисквания на ЗРАСРБ, Правилника за прилагане на ЗРАСРБ и съответния правилник на АМТИИ „Проф. Асен Диамандиев”.

Видно е, че докторант Александър Николов Леков притежава задълбочени теоретични знания и професионални компетенции по научната специалност, като демонстрира прекрасни качества и умения за самостоятелно провеждане на научно изследване.

В заключение и въз основа на горойзложеното, убедено давам своята положителна оценка за проведеното изследване, представено от коментирания по-горе: дисертационен труд, приноси, публикувани статии и автореферат. Предлагам на почитаемото научно жури да присъди образователната и научна степен „доктор” на Александър Николов Леков в област на висше образование 8. *Изкуства*, професионално направление – 8.3. *Музикално и танцово изкуство*, докторска програма „Музикознание и музикално изкуство”.

25.08.2020 г.

Изготвил рецензията:.....

/проф. д-р Стела Митева-Динкова/